

N:o 99.

Af Herr A. J. Lyth: Om skrifvelse till Kongl. Maj:t, angående ändring af gällande edsformulär.

Bland frågor, hvilka, huru länge man än undanskjuter deras afgörande, ständigt återkomma med förnyad kraft och fordra sin lösning, är utan tvifvel *edsfrågan*. — Det är nu omkring 30 år sedan allvarliga fordringar på ändring i våra föråldrade och allt annat än tidsenliga lagbestämmelser om edgångar började framställas. Våra Riksmöten hafva flera gånger erkänt befogetheten af dessa fordringar. Kyrkomötet likaså. Hvad man egentligen begärt är: 1:o inskränkning i edens användande och dess förändring till ett löfte eller försäkran, der så låter sig göra; och 2:o förändring af det i lag bestämda edsformuläret, så att begynnelseorden: »Jag svär vid Gud och hans heliga Evangelium» måtte erhålla en lämpligare form — samt isynnerhet att slutorden: »Så sant mig Gud hjelpe till lif och själ» måtte antingen helt och hållet utgå ur eden eller åtminstone så ändras, att de utan samvetets förkränkelse kunna utsägas.

Jag anser mig icke nu behöfva ådagalägga rättmätigheten af dessa fordringar samt huru viktigt och nödigt det är att de snart uppfyllas. Största och bästa beviset härför torde dock ligga deruti, att det numera mångestädes i vårt land inträffar, att de, som hafva att vaka öfver tillämpningen af gällande lagbestämmelser om edgångar, ofta stå maktlösa emot dem, som af samvets eller andra skäl antingen helt och hållet neka att gå ed eller fordra en annan form för dess afläggande, än den lagliga.

Hvad nu beträffar den första frågan eller inskränkning i edens användande, så enades Riksdagens begge Kamrar år 1876 till följd af en då ingifven motion om en skrifvelse till Kongl. Maj:t, hvori det heter:

»Hos Riksdagen har varit framställt förslag om en allmän revision af nu gällande föreskrifter i afseende på eder, åsyftande inskränkning i deras

användande; och som Riksdagen anser en dylik åtgärd vara önskvärd och föreställer sig, att en sådan revision skall ådagalägga, att i många nu förekommande fall användandet af edgång är obehöfligt och sålunda innebär ett missbruk af eden, hvilket blott försvagar dess helgd och motarbetar dess ändamål, får Riksdagen, som för sin del godkänt den uppfattningen, att samhället bör låta sig angeläget vara, att icke någon ed bibehålles, hvilken utan fara kan undvaras, härmed i underdånighet anhålla, att en allmän revision af nu gällande föreskrifter i afseende på eder, åsyftande inskränkning i deras användande, måtte ega rum».

Rörande den andra frågan stannade Kamrarne, ehuru begge erkännande behofvet af ändring i vårt nu gällande edsformulär, i olika beslut, hvarföre motionen i den delen då icke ledde till något resultat.

Då missnöje med våra nu gällande föräldrade och samvetskränkande edslagar från alla håll i vårt land förspörjes och det ligger stor vikt på att hvarje grundad anledning till detta missnöje så snart som möjligt undanrödjes; och

då Lagberedningen för närvarande lär vara sysselsatt med uppgörande af förslag till ny rättegångsordning för vårt land, hvarvid det icke torde vara utan betydelse att Riksdagens åsikter i denna fråga blifva kända för både Regering och Lagberedning, så har jag häraf funnit mig uppmanad att i samma syfte som en ärad motionär vid 1876 års riksdag och med hänvisande till de behjertansvärda skäl, som både vid sistnämnda och flera föregående riksdagar blifvit för behöfligheten af ifrågavarande reform anförda, ödmjukligen föreslå,

att Riksdagen, med vidblifvande af sina i 1876 års skrifvelse uttalade åsikter, ville hos Kongl. Maj:t anhålla, att der edsförpligtelser fortfarande skola afgifvas, vårt nuvarande edsformulär måtte så förändras, att begynnelseorden: »lofvar och svär vid Gud och Hans heliga Evangelium» utbytas emot: »lofvar vid Gud och Hans heliga ord» — eller »lofvar inför Gud» — samt att slutorden: »så sant mig Gud hjelpe till lif och själ» antingen helt och hållet utgå eller förändras till: »härtill förhjelpe mig Gud.»

Stockholm den 28 Februari 1883.

A. J. Lyth.